

Umučení našeho Pána Ježíše Krista podle lidu – Jiří Kub

Na události spojené s utrpením Ježíšovým můžeme nahlížet z nejrůznějších hledisek. Můžeme rozjímat nad slovy, která pronesl, podívat se nepochopitelné Jidášově zradě a sestavovat hypotézy o jeho falešných předpokladech i psychologických pohnutkách, prvoplánově odsuzovat Petrovo zapření či obdivovat pedagogiku, s kterou Bůh Petra připravoval na jeho budoucí úkol, soucítit s Marií sledující Synovo utrpení, uvažovat o Pilátově slabošství a nezdravých kompromisech, které přináší praktická politika. Život nás (naštěstí) nestaví často do takových situací, ve kterých bychom se mohli stylizovat do postavy Jidáše, Petra, Marie či Piláta. Všimněme si proto nyní, jakou roli při pašijových událostech sehrál lid, jeho představitelé i náhodně vybrané osoby:

Jidáš vzal s sebou oddíl vojáků, k tomu stráž od velekněží a farizeů, a přišli tam s pochodněmi, lucernami a zbraněmi. Ježíš, který věděl všechno, co ho má potkat, vyšel a řekl jim: „Koho hledáte?“

Odpověděli mu: „Ježíše Nazaretského.“ Jan 18,3-5

My všichni hledáme Ježíše Nazaretského. Někteří z nás (nejen faráři, ale i placení kostelníci, kazatelé, pastorační asistenti, účetní, ekonomové, právníci, varhaníci, technici a jiní ve službách církve) jej hledají i z profesionální povinnosti.

Dej, Pane, aby když Ježíše v osobě svého bližního nalezneme, se ho pouze nezmocníme, nesvážeme a neodvedeme k těm, kdo nás poslali.

Přivedli ho nejprve k Annášovi; byl totiž tchánem Kaifáše, který byl toho roku veleknězem ...Velekněz se dotazoval Ježíše na jeho učedníky a na jeho učení. Ježíš mu řekl: „Já jsem mluvil k světu veřejně. Vždycky jsem učil v synagóze a v chrámě, kde se shromažďují všichni židé, a nic jsem neříkal tajně. Proč se mě ptáš? Zeptej se těch, kteří slyšeli, co jsem říkal. Ti přece vědí, co jsem řekl.“ Po těch slovech jeden ze strážců, který stál poblíž, udeřil Ježíše do obličeje a řekl: „Tak se odpovídá veleknězi?“ Jan 18,14. 18nn

U Annáše, který byl jakousi šedou eminencí v pozadí, Ježíš zpočátku odpovídá vyhýbavě: Ptejte se svědků, vždyť jsem vždycky mluvil veřejně. Tato Ježíšova vyhýbavost, co se týče nezakryté formulace jeho božství, je pro člověka velkým dobrodiním. Neuzná-li totiž prozatím Ježíše za Syna Božího, nemusí to udělat formou otevřené vzpoury a má šanci vyznat víru později. Za tuto šanci však dostává Ježíš od sluhy pár facek se slovy: Takhle se odpovídá veleknězi?

Pomoz nám, Pane, ke zdrženlivosti, abychom nebyli zbytečně horliví ve věcech, kterým nerozumíme a které se nás netýkají.

Velekněží a celá rada hledali křivé svědectví proti Ježíšovi, aby ho mohli odsoudit k smrti. Ale nenalezli, ačkoli předstupovalo mnoho křivých svědků. ...Ale Ježíš mlčel. A velekněz mu řekl: „Zapřísahám tě při Bohu živém, abys nám řekl, jsi-li Mesiáš, Syn Boží!“ Ježíš odpověděl: „Ty sám jsi to řekl. Ale pravím vám, od nynějška uzříte Syna člověka sedět po pravici Všemohoucího a přicházet s oblaky nebeskými.“ Tu velekněz roztrhl svá roucha a řekl: „Rouhal se! ...Matouš 26,63nn

Potom odvedli Ježíše k veleradě shromážděné u velekněze Kaifáše a snažili se jej usvědčit pomocí svědků z rouhání, ale k ničemu to nevedlo. Proto jej velekněz vyzval: Jsi-li Mesiáš, otevřeně nám to tady řekni! a Ježíš to ve svém veřejném působení poprvé a naposledy otevřeně a s plným důrazem prohlásil. Velerada zareagovala: K čemu ještě potřebujeme svědectví, teď to řekl sám a Je hoden smrti.

Pane, každý z nás bude jednou jedenkrát postaven před skutečnost, že Ježíš je Bůh – Spasitel, a to tak, že nebude možno pochybovat, ale jen přijmout nebo odmítnout. Ať potom nedáme přednost své představě o Spasiteli před ním samým a s vděčností jej přijmeme.

Pak mu plivali do obličeje, bili ho po hlavě, někteří ho tloukli do tváře a říkali: „Hádej, Mesiáši, kdo tě udeřil!“ Matouš 26,67n

Nyní je Ježíš nejvyšší autoritou prohlášen za podvodníka a rouhače. Teď je možné vrátit mu ty pokrytce, pokolení zmijí, pokolení zlé a cizoložné, obílené hroby, zlý kvas a ostatní urážky, kterými nás dosud beztrestně častoval. Masky vznešené zbožnosti padá. I kdyby Ježíš nebyl Synem Božím, ale jen pomateným blouznivcem, stejně by takové chování vůči němu bylo neomluvitelné.

Pane, dej, ať i vůči těm, které ať už právem či neprávem, pokládáme za své nepřátele, zachováme v době jejich pádu úctu a respekt a podle tvého příkazu i bliženskou lásku.

Když Jidáš, který ho zradil, viděl, že Ježíše odsoudili, pocítil výčitky, vrátil třicet stříbrných velekněžím a starším a řekl: „Zhřešil jsem, zradil jsem nevinnou krev!“ Ale oni odpověděli: „Co je nám po tom? To je tvoje věc!“ A on odhodil ty peníze v chrámě a utekl; šel a oběsil se. Matouš 27,3nn

Jidáš, který v zoufalství a s výčitkami svědomí vrací veleradě peníze za zradu, uslyší: Co je nám do toho, to je tvůj problém.

Pane, již jsme potkali nebo určitě ještě potkáme člověka zoufalého, který je odporný i sám sobě. Pomáhej nám, ať ho od sebe neodeženeme jako prašivého psa, i když budeme mít zrovna vlastních starostí až nad hlavu. Neboť hříšník pak bude potrestán podle své viny, ale ti, kteří mu nepomohli, budou za jeho zkázu spoluodpovědní.

Pilát vyšel k nim ven a řekl: „Jakou obžalobu vznášíte proti tomu člověku?“ Odpověděli: „Kdyby nebyl zločinec, nebyli bychom ti ho vydali.“ Jan 18,29n

Potom předvedli Ježíše Pilátovi. Pilát se jich zeptal, z čeho jej obviňují. Oni odpověděli: Kdyby to nebyl zločinec, nebyli bychom ti ho předvedli! Zde se projevuje další, dnes velmi aktuální lidská neřest, a sice ztotožňování vlastního tvrzení s vlastní důstojností. Nedáš-li nám za pravdu, urážíš nás osobně.

Pane, kolikrát již použil tuto taktiku někdo vůči nám a kolikrát jsme ji použili my sami. Dej, ať to, co hledáme, je pravda či správné řešení problému, a ne úlitba naší sebelásce a ješitnosti.

Pilát jim řekl: „Vezměte si ho vy a sudte podle svého zákona!“ Židé mu odpověděli: „Nám není dovoleno nikoho popravovat.“ Jan 18,31

Proč bych měl zamýšlenou špinavost udělat sám? Lépe, když to za mě udělá někdo jiný. Já pak budu moci, kdyby se to nějak zvrtilo, zvedat čisté ruce a ukazovat na jiného.

Pane, dej, ať ostatní lidi bereme vždy jako bližní, a nikdy ne jako nástroj sloužící našim cílům.

Vznesli proti němu žalobu: „Podle našeho zjištění rozvrací tento člověk náš národ, brání odvádět císaři daně a prohlašuje se za Mesiáše krále.“ Pilát řekl velekněžím a zástupům: „Já na tomto člověku žádnou vinu neshledávám.“ Ale oni na něj naléhali: „Svým učením pobuřuje lid po celém Judsku; začal v Galileji a přišel až sem.“ Lukáš 23,2

Začali na něj žalovat: Tohodle jsme ti přivedli, protože pobuřuje náš národ. Brání odvádět císaři daně a prohlašuje se za Mesiáše a krále. Když ani to nestačilo, naléhali: Svým učením pobuřuje lid po celém Judsku. Začal v Galileji a přišel až sem! Přidávání lži k pravdě. Jak frekventovaná a neustále efektivní taktika. Nedostatečně informovaná cílová osoba naší kampaně se chytne té pravdy, která by jako dostatečný argument nestačila, a spolkne nám i tu lež. Raději ani nebudu vyjmenovávat všechny okruhy osob a obory lidské činnosti, kterých se to týká.

Pomáhej nám, Pane, proti pokušení vylepšovat pravdu za účelem přesvědčení našeho bližního. Ať se nikdy nikoho nesnažíme obalamutit neplatnými argumenty.

..Ale oni všichni najednou křičeli: „Pryč s ním! Propuště nám Barabáše!“ To byl člověk, kterého uvrhli do vězení pro jakousi vzpuru ve městě a vraždu. Tu k nim Pilát znovu promluvil, neboť chtěl Ježíše propustit. Avšak oni křičeli: „Na kříž, na kříž s ním!“ Promluvil k nim potřetí: „Čeho se vlastně dopustil? Neshledal jsem na něm nic, proč by měl zemřít. Dám ho zbičovat a pak ho propustím.“ Ale oni na něm s velkým křikem vymáhali, aby ho dal ukřižovat; a jejich křik se stále stupňoval. Lukáš23,18nn

Další osvědčená taktika. Nemůžeme-li někoho přesvědčit, můžeme ho ještě ukřičet. Opakovaná lež, zvláště hodně hlasitá, se stává pravdou.

Pane, ať se nikdy nesnažíme protivníka ukřičet a ať, máme-li sami pravdu hájit, se ukřičet nenecháme.

Tehdy dal Pilát Ježíše zbičovat. Vojáci upletli z trní korunu, vložili mu ji na hlavu a přes ramena mu přehodili purpurový plášť. Pak před něho předstupovali a říkali: „Bud' pozdraven, králi židovský!“ Přitom ho bili do obličeje. Jan19,1n

Podle statistik se prakticky každý nějakým způsobem se šikanou – záměrným ubližováním pro zábavu – již setkal. Jako trýznitel, oběť nebo alespoň jako svědek. Málokdo má v tomto ohledu čisté svědomí. Kdyby se to netýkalo člověka (a dokonce Boha), byla by taková maškaráda docela vtipná, dokonce víc než obligátní čištění latrín kartáčkem na zuby. Jenže ono se to vždy člověka a Boha velice týká.

Pane, dej nám odvahu postavit se šikaně, kdekoli se s ní setkáme.

Ježíš vyšel ven s trnovou korunou na hlavě a v purpurovém plášti. Pilát jim řekl: „Hle, člověk!“ Jan 19,5

Pilát nechal ztýraného Ježíše přivést, spolehl se na humanitu. Takového ubožáka přece už nemohou nenávidět. Člověk však vlastními silami bez pomoci Boží nemůže být dobrý.

Ať se, Pane, chceme-li konat dobro, spoléháme vždy na tvou pomoc, a ne pouze na lidské pohnutky.

Pilát jim řekl: „Vy sami si ho ukřižujte! Já na něm vinu nenalézám.“ Židé mu odpověděli: „My máme zákon a podle toho zákona musí zemřít, protože se vydával za syna Božího.“ Jan 19,6n
Nejlepší způsob, jak dosáhnout nespravedlnosti, je dosáhnout jí pomocí zákona. Buď podle zákona špatně pochopeného nebo schválně překrouceného, nebo podle zákona (lidského), který je sám o sobě nedokonalý.

Ať nikdy, Pane, nehájíme podle zákona nespravedlivou při.

Od té chvíle ho Pilát usiloval propustit. Ale Židé křičeli: „Jestliže ho propustíš, nejsi přítel císařův. Každý, kdo se vydává za krále, je proti císaři.“ Jan19,12

Hrozby a intriky jsou také úspěšná přesvědčovací metoda.

Dej nám, Pane, sílu k takovým prostředkům se nikdy neuchýlit, a pokud jsou užity proti nám, jim statečně odolat, i kdybychom pro to museli něco obětovat.

Když Pilát viděl, že nic nepořídí, ale že pozdvižení je čím dál větší, omyl si ruce před očima zástupu a pravil: „Já nejsem vinen krví toho člověka; je to vaše věc.“ A všechen lid mu odpověděl: „Krev jeho na nás a na naše děti!“ Matouš 27,24

Takové výroky jsou velmi neprozřetelné. Vždy se může najít někdo, (třeba Zlý), kdo nás vezme za slovo.

Dej nám, Pane, rozvážnost, abychom se lehkomyšlně nedopouštěli výroků, které by nás mohly později velmi mrzet.

Pilát jim řekl: „Vašeho krále mám ukřižovat?“ Velekněží odpověděli: „Nemáme krále, jen císaře.“ Tu jim ho vydal, aby byl ukřižován. Jan 19,15

Pokud je již někdo našimi přesvědčovacími metodami nahlodán, ale ještě se brání, je účinné mu znechutit další diskusi tím, že řekneme něco tak evidentně falešného, že to protivníka přímo uzemní. Nehoráznost o císaři byla také poslední kapkou, která pohnula Piláta k tomu, aby velekněžím učinil po vůli.

Pane, tváří v tvář této nehoráznosti nenacházíme ani slova modlitby. Buď, prosíme, milostiv nám, hříšníkům.

Okolojdoucí se mu vysmívali a říkali: Cha, cha! Tys chtěl zbořit chrám a za tři dny ho zase postavit, pomoz sám sobě! Jsi-li Syn Boží, sestup z kříže! Velekněží se zákoníky zase říkali: Jiným pomohl, sám sobě pomoci nemůže. Je-li král izraelský, ať tedy sestoupí z kříže a my mu uvěříme! Doufal v Boha, ať ten ho teď vysvobodí, má-li v něm zalíbení. Vždyť řekl, že je Syn Boží! ... Po Ježíšových výkřicích mu jeden z přihlížejících chtěl dát pít. Ostatní čumilové (okounějíci) jej však zrazovali: Počkej přece, ať uvidíme, jestli přijde Eliáš a zachrání ho! Když křižují někoho známého po celé zemi, je to přece nadmíru zábavná podívaná. Ještě lépe by však bylo, kdyby se udála nějaká senzace, sestupování s kříže nebo alespoň příchod Eliáše. Ale Ježíš vydal mocný hlas a skončil. Ještě si počkáme na lámání nohou těch druhých dvou a půjdeme domů. Zítra už to nebude tak zajímavé, jako dneska ten soud a to křižování. Budou muset vzít zavděk pouhým oběšeným Jidášem.

Hnusí se nám takový lid? Nepoznáváme se v něm? Ale Ježíš nejen přesto, ale právě proto, přišel, zemřel a třetího dne vstal z hrobu.